

Japan, Korea, Ost-China und Südöstlicher Teil des asiatischen Russland. Masstab 1 : 4,500.000. Zemljevid je 7 dm 8 cm dolg in 7 dm 1 cm širok (78 cm x 71 cm) in je prav krasen in pregleden. Stane 60 h in se dobiva v Glogavi pri »Carl Flemming-Verlag.« — Dobi se tudi v knjigarni Schimpff v Trstu.

—b—

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Iz „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“. Za letošnjo XVI. glavno skupščino »Zaveze«, ki se vrši o binkošnih v Postojni, so dosedaj zglasene te-le razprave:

A. 1. »Izvrševanje šolskih zakonov«. Poročevalec g. Ivan Lapajne, šolski ravnatelj v Krškem.

2. »Stališče in taktika slovenskega učiteljstva nasproti političnim strankam.« Isti poročevalec.

B. Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj je zglasilo:

»Naša učiteljska društva z ozirom na moderno šolstvo in vladajočo politično konstelacijo.« Govori g. Armin Gradišnik, nadučitelj v Celju. Stavki: 1. Prava naša organizacija so — učiteljska društva. 2. Informativno postopanje napram članom o vseh važnih šolsko-pedagoških in šolsko-političnih pojavih bodi glavni nalog našim društvom. 3. Po društvih vplivaj učiteljstvo na oficijelno in neoficijelno javnost. 4. Kakršno društvo, takšno učiteljstvo; kakršno učiteljstvo, takšno vedenje šolskih oblasti njemu nasproti.

C. »Najnovejši pojavi na svetovnem pedagoškem polju s posebnim ozirom na Avstrijo.« Poročevalec gospod Ivan Šega, učitelj v Dol. Logatecu. Vodstvo »Zaveze.«

Občni zbor „Društva učiteljev in šolskih prijateljev okraja logaškega“ se vrši dne 21. aprila 1904. ob pol 11. uri dopoldne v šoli na Uncu. Na dnevnem redu je poleg običajnih točk tudi poročilo: »Obrtno nadaljevalne šole.« Poroča nadučitelj g. Andrej Šest iz Cerknice.

Štajersko.

Zveza slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic v Celju ima prvi občni zbor v Celju dne 5. aprila t. l., Nova ulica št. 9, I. nadstropje. Pričetek točno ob 1/2 11 uri z naslednjim vzporedom: 1. Poročilo upravnega odbora o dosedanjem delovanju. 2. »Kaj hočemo?« (govori g. V. Strmšek.) 3. Volitve. 4. Eventualia (predlogi naj se pred zborovanjem izroče odboru.) Ker se gre tu pokazati, da je naša »Zveza« res aktualne važnosti, je pač odveč, še posebej opozarjati slovensko učiteljstvo na Štajerskem, udeležiti se tega zbora čim številneje. Upravni odbor,

Učiteljsko društvo za ptujski okraj zboruje dne 7. aprila 1904 ob 10. uri dopoldne v okoliški šoli po naslednjem dnevnem redu: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Društvene in stanovske zadeve. 4. Volitev delegatov za XVI. glavno skupščino »Zaveze«. 5. Predlogi in nasveti. Pred društvenim zborovanjem zboruje ravnatelj čebelarsko društvo. K mnogobrojni udeležbi vljudno vabi odbor.

Savinjsko učiteljsko društvo zboruje dne 7. aprila ob dveh popoldne v Gomilskem. Vzpored: 1. Zapisnik. 2. Skupno posvetovanje o odpravi III. plačilnega razreda. 3. Službena razpredelnica: izjava šolskega vodstva o prosilcu. 4. Volitev dveh delegatov. 5. Pobiranje društvenine. Slabo vreme ne ovira zborovanja. Anton Farčnik, t. č. predsednik.

Kozjansko učiteljsko društvo je zborovalo prvokrat dne 19. novembra 1903.*) Predsednik se spominja iz okraja se izselivših tovarišev Osv. Pustiška in Ant. Hohnjeca ter predstavi novo pristopivšo članico gdč. Hermine Bračičevo. Tovariš Grmovšek poroča o zborovanju »Lehrerbunda« in društva »Selbsthilfe«. Nato predlaga tovariš Böheim zaupnico

*) To poročilo smo dobili šele sedaj, zato ni naša krivda, da ga priobčujemo tako pozno. V prihodnje se ne bomo ozirali več na tako zakasnela poročila društvenih zborovanj. Uredn.

bundovemu predsedniku Killerju, kar se z občnim odobranjem sprejme. Odslej se bo tudi obenem z društvenino pobiral znesek za »Schul- und Lehrerzeitung«. Predloga, naj se prične marljivo gojiti risanje po novejših zahtevah, in naj se pošlje bundu peticija za odpravo III. plačilnega razreda, se vzameta na znanje, oziroma v rešitev.

Drugo zborovanje je bilo dne 10. sušca. Iz poročila tajnikovega je posneti, da je društvo v minulem letu štirikrat zborovalo in se je pri tem razpravljalo o sledečih predmetih: »Črtice iz podsredske šolske kronike«, »Kako ima ljudska šola v otrokih zbujati čuvstvo za lepo in blago«, »Katere prednosti in pomanjkljivosti ima Jungejeva in biološka metoda«, »O čebelarstvu« in »Najnovejše o spisju«. Društvo je bilo tako pri zborovanju »Zaveze« kakor »Lehrerbunda« zastopano po svojih odposlancih; istotako pri ustanovnem shodu »Zaveze« v Celju. Nadučitelja Sim. Gajšeka je imenovalo svojim častnim članom. — Izmed dopisov je omeniti tri pozive »Zaveze« in sicer: 1. naj se rezervni fond za učiteljstvo vsestranski podpira, 2. da se oklene učiteljstvo z večjo vneto svojih stanovskih listov, posebno »Učit. Tovariša«, ki tako nevstrašeno zastopa naše koristi ter predlaga ustanavljanje poverjeništev. Društvo je poverilo to delo društvenemu blagajniku V. Pulkotu. 3. Društvo naj naznani za letošnje zborovanje »Zaveze« kak tema in poročevalca. Ker se pa društvo strinja s stavki, ki jih je stavila »Zaveza«, zato se ne nasvetuje novih. — Nato je govoril tovariš Pulko o risanju po zahtevah modernih pedagogov in omenil pri tem pomen Marinovega dela »Risanje v ljudski šoli.« — Blagajnik izkazuje 36 K 06 h prebitka. Staremu odboru se izkaže zaupanje s tem, da se neizpremenjen zopet voli, torej: Šetinc Franc, predsednik; Moric Emerik, podpredsednik; Potočnik Anton, tajnik; Pulko Valentin, blagajnik in poročevalec v strokovne liste; Grmovšek Mihael, pevovodja; Böheim Franc in Sket Andrej, odbornika.

Kot delegata k »Zvezi« se oglasita in sprejmeta Bračič Franc in Pulko Val., k »Zavezi« pa Grmovšek Mih. in Pulko. — Po končanem vzporedu se je nabralo za trpečega tovariša Horvateka 18 K. — Prihodnje zborovanje bo meseca maja.

Zborovanje učiteljskega društva za brežiški in sevniški okraj. Vsakdo je potreben okrepcila in razvedrila, in učitelj na kmetih ni zadnji med temi; dovolj veliko potrebo do tega provzroča že samo naporno delovanje v za-dehlih šolskih prostorih in skoro nič manj pogrešanje inteligentne družbe, v kateri bi bilo učitelju mogoče časih si poiskati razvedrila.

Ker so razmere take, ni čuda, da smo komaj čakali dne 6. marca, na kateri dan je bilo napovedano zborovanje zgoraj omenjenega društva. Vreme je bilo ugodno in v vselem pričakovanju smo se podali v lepo in prijazno vas Videm v novo šolsko poslopje. In res! Naše veselo pričakovanje ni bilo brezpomembno, vsebina dnevnega reda je bila tako zanimiva, da smo ji vsi z največjo pozornostjo sledili. Tako nam je g. predsednik Ivan Knapič prebral pri drugi točki dva važna dopisa od »Zaveze«. Ta je poslala društvu okrožnico, naj bi društvo med kolegi še z večjo vneto delovalo na to, da bi se učiteljstvo naročalo na »Učiteljskega Tovariša« in na »Popotnika«. Na željo, izraženo v dotičnem dopisu, se je volil poverjenik, ki naj bi v tem zmislu skrbel za to, da se bodo nekateri zaspanci bolj vzdrabili. Drugi dopis pa je naročal, naj se društvo posvetuje, o čem bi se pri letošnjem glavnem zborovanju predavalo. Na »Zavezin« predlog sta se sprejeli temi: »Svobodna šola in svobodno učiteljstvo« in »Najnovejši pojavi na pedagoškem polju«. Nato je sledilo predavanje g. tov. Jamška, ki je razpravljal o Kernovi metodi pri stavkovi analizi. Iz temeljitega referata smo spoznali, kako priporočanja vredna je ta metoda in da je bila v tem pouku naša dosedanja metoda v marsičem nedostatna. Prihodnjič bo gospod referent z ozirom na Bežjak-Schreinerjeve vadnice snov nadaljeval. Končno se je določilo, da se vrši prihodnje zborovanje dne 8. maja t. l. v Brežicah.

Učiteljsko društvo za mariborsko okolico je zborovalo dne 3. sušca v mariborski okoliški šoli ob prav obilni udeležbi. Pred zborovanjem se je vršilo odborovo posveto-

vanje o društvenem delovanju v tekočem letu. Odbor je odobril sledeči temi: 1. Na ped.-did. polju: V koliki meri odgovarjajo šolske knjige ped.-did. načelu. Pouk in vzgoja bodita prirodna! 2. Na stanovskem polju: Ugled in veljava šolstva. Sredstva, po katerih se dosežata. — Tu se bo obširno razpravljalo o časti sploh ter o stanovski časti posebej.

Pri zborovanju sta se obe temi z odobravanjem vzeli naznanje. Zaradi obširnega dnevnega reda, posebno pa zaradi mnogih dopisov je moralo tokrat izostati predavanje gospoda Požegarja: O časti ter o posebni ali stanovski časti, pride pa na dnevni red pri prihodnjih zborovanjih. Sklenilo se je poslati čestitko g. ravnatelju H. Schreinerju, ki je pomaknjen v šesti činovni red. (Kdaj bomo pa mi pomaknjeni v drugi krajevni razred?*) Izvršitev tega sklepa je prevzel društveni načelnik.

Glede dopisov od vodstva »Zaveze« je ukrenilo društvo sledeče: Naše društvo se popolnoma strinja s temama, ki ju je izbral »Zavezin« odbor. Samostojnih tem ni mogel predlagati, ker je določeni rok že minil. Strinja se tudi s pisavo »Zavezinega« glasila »Uč. Tovariša« ter odobrava odborov predlog, da se volijo poverjeniki, ki bodo razširjali ta naš stanovski list, ki se tako odločno in neustrašno poteza za interese učiteljskega stanu. Naše mnenje je, da dobivaj vsaka šola vsaj en iztisek. Pravzaprav pa je moralna dolžnost vsakega učitelja in učiteljice, da je naročnik »Učiteljskega Tovariša«. V našem okraju je prevzel prostovoljno težavni posel poverjenišva odlični naš tovariš, gospod Davorin Lesjak (Ruše). — Za naš »rezervni zaklad« se bo pobiralo na vsaki šoli prvega dne vsakega meseca. Posameznikom pa se da na prosto voljo, koliko kateri prispeva. Nabrana vsota se bo poslala koncem leta po društvenem blagajniku »Zavezi«. — Pri tej priliki sta se prostovoljno javila delegatom 16. glavne skupščine »Zaveze« gosp. Matija Lichtenwallner (Ruše) in gosp. Simon Vodenik (Sv. Jurij ob Pesnici), namestnikom pa g. Fr. Lichtenwallner (Leitersberg-Krčevina) in g. Leopold Serbinek (Fram.)

Razgovoru o dopisih je sledilo poročilo g. Fr. Lichtenwallnerja o »Lehrerhausverein«. To društvo je organizacija učiteljstva na gospodarskem polju. Udje se zavežejo, da kupujejo pri določenih trgovcih, ti pa, da dajo rabat. Trгоvec odda rabat vsako četrtletje društvu. Koncem meseca decembra pa se razdeli isti po poverjenikih med člane. Potrebim tovarišem se delijo podpore in ustanovljajo se štipendije. Vsak član plača, kadar pristopi, 3 K, pozneje samo 2 K na leto. — Koncem svojega poročila je izrazil gosp. Fr. Lichtenwallner željo, da bi učiteljstvo v prav obilnem številu pristopilo k temu prekornemu društvu, ki ponuja svojim članom tudi mnogotere druge ugodnosti. G. poročevalec je žel za svoj trud občno zahvalo.

Da bodo imela naša zborovanja tudi vesel značaj, zato je predlagal gosp. tovariš Svitoslav Hauptman, da bi se gojilo petje. Zaradi pomanjkanja časa se tokrat o tej zadevi ni moglo razpravljati. Upati in želeti pa je, da pride ta stvar že pri prihodnjem zborovanju na dnevni red ter se tudi dožene.

Goriško.

Zborovanje učiteljskega društva za sežanski šolski okraj se vrši dne 7. aprila t. l. ob 10. uri dopoldne v Duvljah. Dnevni red: 1. Praktičen slovnični nastop. 2. Pozdrav predsednikov. 3. Referat: »Učiteljstvo in stanovi«. 4. Predlogi. 5. Vaje v petju. Na obilno udeležbo vljudno vabi odbor.

Književnost in umetnost.

Čitanka za obče ljudske šole. Izdaja v štirih delih. III. del. Za četrto in peto šolsko leto štiri- (sic!) in večrazrednih ljudskih šol. Sestavila Henrik Schreiner in Fr. Hubad. Cena vezani knjigi 1 K 30 h. Na Dunaju. V cesarski kraljevi zalogi šolskih knjig. 1904. Str. 260. — Henrik Schreiner in Fr. Hubad sta imeni, ki so ju spričo zadnjih

*) Odločujoča gospoda misli, da ostane tudi štajersko učiteljstvo za vse večne čase na zadnjem klinu!

Uredn.

dogodkov na ljudskošolskem polju mnogokrat imenovali. Ljudje so govorili, da se je dvignilo dvoje reformatorjev: eden nam ustvari slovensko psihologijo in drugo, kar je združeno z njo, drugi privede zlasti kranjsko šolstvo na prava pota. Naša dolžnost ni sedaj, da bi dokazovali v koliko so bila in so (glede Schreinerja) še opravičena ta domnevanja. Dokumentujemo te govorice le zaradi tega, ker so res krožile med slovenskim učiteljstvom in pa da opravičimo svoje silno presečenčanje, ki nas je navdalo, ko smo prelistali imenovano čitanko. — Dva odlična šolnika sta nam napisala čitanko — tako smo rekli, ko smo dobili v roke knjigo, ki je namenjena za četrto in peto šolsko leto štirirazrednih in večrazrednih ljudskih šol (ne pa »... štiri- in večrazrednih lj. š.« kar ni slovensko, temveč nemško.). Toda — prevarani smo bili! Namesto vzorne knjige imamo pred seboj ljudskošolsko čitanko, ki je v velikem nasprotju s konsekvenco in ki je niso sestavljala stalna jezikovna načela, kar je neodpustna napaka, da že zaradi tega ne sme ta čitanka v naše šole. Knjige ne vlada niti Levec niti Sket-Janežič niti Pleteršnik. Zdaj stoji ta beseda zapisana tako, nekoliko strani pozneje zopet drugače, zdaj je besedni red tak, kmalu potem zopet drugačen, zdaj velja to pravopisno pravilo, zdaj zopet ono. Na nas je napravila čitanka vtisk, da jo je pisala nemška misel in slovenska beseda, kar pa ne sme na noben način veljati pri slovenski šolski knjigi! Temu je najbrže vzrok, da sta morala gospoda šolnika sestaviti knjigo v naglici in da so opravili recenzenti svoj posel površno in malomarno, češ, za ljudsko šolo je dobra vsaka reč! To je popolnoma napačno mnenje, pa naj ga goji kdorkoli! Kako naj potem naučimo svojo mladino pravilne in lepe materinščine, če se ne moremo sklicevati niti na knjigo, ki je mlademu šolarju takorekoč vadecemum? S čim naj zidamo, ako je tvarina trhla in temelj neenakomeren, šibak? Taka knjiga ne odpira učencu vrat v čudovito lepoto slovenske govorice, mu ne zbuja slovenske misli in ga tudi ne navaja k pravilnemu, blagoslavnemu in jasnemu izražanju tega, kar mu gleda oko in čuti srce.

S to knjigo se nismo pomaknili nikamor naprej. Preveč ljubezni in spoštovanja čutimo do svojega rodnega jezika, nego da bi mogli hvaliti knjigo, ki nam samo kaže, kakšna ne bo di ljudskošolska čitanka.

Toda govore naj dokazi!

Poudarjamo, da ne menimo navesti vsega, kar smo si zaznamovali v knjigi, zakaj tako navajanje bi bilo preobširno. A že iz tega, kar navedemo, se bralci lahko preverijo, da je naša gorenja trditev prava!

Str. 2.: Kako se pride v nebesa (dvakrat!), namesto pravilnega: Kako pridemo v nebesa. — Str. 36.: ... reklo se bo ..., namesto pravilnega: ... bodo rekli ... — Str. 39.: ... se imenuje potrpežljivost, namesto pravilnega: ... imenujemo potrpežljivost. — Str. 77.: Kaj se ne govori vse o Švicarskem ..., namesto pravilnega: Kaj vse ne govore o Švici. — Str. 79.: V Zvezdi je l. 1860. postavljeni spomenik Radeckega, namesto pravilnega: V Zvezdi je Radeckega spomenik, ki so ga postavili l. 1860. — Str. 80.: Tu ne nahajamo visokih gor, namesto pravilnega: Tu ni visokih gor. — Str. 83.: Tudi v poznejših letih se je v cerkvi še mnogo olepšalo, namesto pravilnega: Tudi v poznejših letih so v cerkvi še mnogo olepšali. — Na isti strani: Razen omenjenih najdeš v Mariboru še samo dve cerkvi, namesto pravilnega: ... sta v Mariboru še samo ... — Str. 84.: ... se nahajajo, namesto pravilnega: so. — Str. 85.: Od tod se uživa, namesto pravilnega: Odtod uživamo. — Str. 92.: Kmalu nato ti stopi pred oči prostorna luka, namesto pravilnega: Kmalu na to zagledaš prostorno luko ... itd., itd. —

Da niso to slovenski stavki, dokazuje njih nemško besedilo, n. pr.: Wie man in den Himmel kommt ... wird man sagen ... nennt man ... Was man nicht alles von der Schweiz spricht ... In der Sternallee steht das im J. 1860 aufgestellte Monument ... Hier finden wir keine hohen Berge ... In Marburg findest du ... befinden sich ... Tritt vor die Augen itd., itd.

Nekonsekvence: